

Sygn. akt III Ca 1062/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2020r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Sądu Okręgowego Barbara Konińska

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2020r. w Gliwicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko P. H.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 12 lutego 2020r., sygn. akt I C 1709/19

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Gliwicach pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

SSO Barbara Konińska

Sygn. akt III Ca 1062/20

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia z dnia 12 lutego 2020r., sygn. akt I C 1709/19 wydanym w sprawie z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w W. przeciwko P. H. Sąd Rejonowy w Gliwicach oddalił powództwo o zapłatę kwoty 8.477,21 mającej wynikać z niewykonania przez pozwanego umowy pożyczki i w związku z tym wypełnionego na jej zabezpieczenie weksla In blanco.

W apelacji od tego rozstrzygnięcia powódka zarzuciła:

- naruszenie art. 77³ k.c. w zw. z art. 243¹ k.p.c. i art. 245 k.p.c. i art. 309 k.p.c. – poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji błędne uznanie, iż kserokopie nie stanowią dokumentów,
- naruszenie art. 187 § 1 pkt. 2 k.p.c. w zw. z art. 130 k.p.c. poprzez brak wezwania powódki do uzupełnienia braków formalnych pozwu i przedłożenia umowy pożyczki poświadczonej za zgodność z oryginałem,
- art. 720 § 1 k.c. poprzez uznanie, że strona pozwana nie jest zobowiązana do zwrotu kwoty, którą faktycznie otrzymała na rachunek bankowy w wyniku zawartej z nią umowy pożyczki.

Podnosząc powyższe zarzuty pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od kwoty 8.477,21 zł i kosztów procesu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia oraz

o zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Pozwany nie złożył odpowiedzi na apelację.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Zaskarżone orzeczenie podlegało uchyleniu bowiem zarzuty apelacji dotyczące naruszenia przepisów postępowania okazały się w części uzasadnione.

Zasadnym w szczególności okazał się zarzut naruszenia art. 187 § 1 pkt. 2 k.p.c. w zw. z art. 130 k.p.c. W piśmie z dnia 2 grudnia 2019r. powódka wskazując jako podstawę faktyczną żądania pozwu w ramach stosunku podstawowego łączącego ją z pozwanym wskazała umowę pożyczki gotówkowej z dnia 5 listopada 2018r. nr (...). W treści tego pisma jako dowód powołała powyższą umowę /k. 31 akt/. Powódka nie została zobowiązana do złożenia dokumentów w formie oryginałów, lecz pismem z dnia 12 listopada 2019r. zobowiązano ją do złożenia „wszelkich pism obejmujących podpis pozwanego” /k. 26-27 akt/. Wobec tego, iż do pisma z dnia 2 grudnia 2019r. powódka nie dołączyła oryginału umowy ani jej kopii potwierdzonej za zgodność z oryginałem /pismo z dnia 2 grudnia 2019r. z załącznikami – k. 31-55 akt/ Sąd I instancji zobowiązany był zgodnie z art. 126 § 1¹ k.p.c.

w zw. z art. 187 § 1 k.p.c. w zw. z art. 130 § 1 k.p.c. i art. 129 § 4 k.p.c. wezwać pełnomocnika powoda z urzędu do złożenia odpisu tego dokumentu poświadczonego za zgodność z oryginałem, a nawet z urzędu zgodnie z art. 129 § 4 k.p.c. zażądać przedłożenia oryginału tego dokumentu, co wbrew dyspozycji tych przepisów nie nastąpiło.

Zasadnym okazał się także zarzut naruszenia art. 77³ k.c. w zw. z art. 243¹ k.p.c. i art. 309 k.p.c. Zgodnie z treścią art. 77³ k.c. dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią. Przed wprowadzeniem tego przepisu dotychczas definicję dokumentu zawierał jedynie Kodeks postępowania cywilnego, który wyróżniał dokumenty urzędowe oraz dokumenty prywatne, które by pismo zostało uznane za którykolwiek z rodzajów dokumentu, musiało być podpisane, chyba że przepis szczególny stanowił inaczej. Przepis art. 77³ k.c. nie tylko nie wymaga, aby dokument opatrzony był podpisem, lecz także przewiduje, że walor dokumentu przysługiwać będzie informacji zapisanej na nośniku innym niż papier. Wystarczy, że sposób utrwalenia informacji będzie umożliwiał jej zachowanie i odtworzenie. Tym samym za dokument uznawane mogą być obrazy, dźwięki, wiadomości e-mail, sms czy też pliki komputerowe. Do zachowania dokumentowej formy czynności prawnej wymagane jest złożenie oświadczenia woli w postaci dokumentu, w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie. Tym samym ta forma czynności prawnych ma mniej sformalizowany charakter niż forma pisemna. By zachować formę pisemną czynności prawnej, konieczne jest bowiem złożenie własnoręcznego podpisu na dokumencie obejmującym treść oświadczenia woli. W przypadku braku odmiennego postanowienia, dochowanie tej formy zastrzeżone jest jedynie dla celów dowodowych (ad probationem). Oznacza to, że co do zasady w ewentualnym sporze nie będzie dopuszczalny dowód z zeznań świadków lub z przesłuchania stron na dowód dokonania tej czynności.

W przypadku dokumentowej formy czynności prawnej (art. 77² k.c.) ustawodawca określił minimalne wymogi (dwie przesłanki). W celu zachowania ww. formy należy złożyć oświadczenie w postaci dokumentu, oraz sporządzić dokument w taki sposób, aby można było ustalić osobę składającą to oświadczenie. Przykładem zachowania formy dokumentowej czynności prawnej jest (zawarcie umowy) wysłanie wiadomości e-mail (z przypisanej do konkretnej osoby skrzynki mailowej) w treści której znajduje się oświadczenie osoby wyrażającej chęć zawarcia umowy. Skutki prawne wprowadzonej dokumentowej formy prawnej wyglądają następująco. W przypadku gdy ustawa zastrzega dla czynności prawnych formę pisemną, dokumentową lub elektroniczną czynność prawna dokonana bez zastrzeżonej formy jest nieważna tylko i wyłącznie, gdy ustawa przewiduje rygor nieważności (art. 73§1 kc). Jeżeli ustawa lub umowa stron nie przewiduje rygoru nieważności – oświadczenie złożone w formie dokumentu (sms, mms, e-mail, nagranie audio) w taki sposób, że umożliwia ustalenie jego nadawcy, ma wówczas taką samą rangę jak oświadczenie złożone i podpisane na piśmie. Zgodnie z art. 74 § 1 k.c. Zastrzeżenie formy pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej bez rygoru nieważności ma ten skutek, że w razie niezachowania zastrzeżonej formy nie jest w sporze dopuszczalny dowód z zeznań świadków lub z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności. Zastrzeżenie formy dokumentowej,

pisemnej czy też elektronicznej bez rygoru nieważności nie spowoduje nieważności czynności prawnej (odnosi się głównie do sfery procesowej), jedynie ograniczenie w postaci powołania się (w przypadku zaistniałego sporu) na dowód z zeznań świadka lub przesłuchania stron na fakt dokonanej czynności.

O ile rację ma Sąd I instancji, że przedłożenie przez powódkę kserokopii dokumentów bez poświadczenia ich za zgodność z oryginałem nie pozwala na uznanie ich za dowód z dokumentów, o których mowa w art. 244 i 245k.p.c., o tyle brak takowego poświadczenia nie pozbawia ich mocy dowodowej, która jest uzależniona od innych zaoficerowanych w sprawie dowodów. Przepisy Kodeksu postępowania cywilnego nie zawierają zamkniętej listy środków dowodowych. Przeciwnie, z treści art. 309 k.p.c. wynika, że możliwe jest przeprowadzenie dowodu także innymi środkami niż wymienione w kodeksie, o ile są one nośnikami informacji o faktach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a ich wykorzystanie nie pozostaje w sprzeczności z przepisami prawa. Nieopatrznie kserokopii poświadczeniem za zgodność z oryginałem niewątpliwie wpływa na ich moc dowodową, która jest uzależniona od innych zaoficerowanych w sprawie dowodów. Podkreślenia wymaga bowiem, iż dowody winne być oceniane nie wybiórczo ale w oparciu o całość zebranego i zaoficerowanego przez strony materiału dowodowego (art. 233 § 1 k.p.c.). Poświadczenie kserokopii dokumentu za zgodność z oryginałem nie jest warunkiem sine qua non wprowadzenia takiego środka dowodowego do postępowania cywilnego. Niepoświadczone za zgodność z oryginałem kserokopie stanowią inny środek dowodowy, o którym mowa w art. 309 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010r., II CSK 643/09, Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2016r., IV CSK 669/15, Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 stycznia 2016r., I ACa 823/16, Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 29 listopada 2016r., I ACa 1027/16, Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 25 listopada 2019r., I ACa 1157/18, Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 18 czerwca 2019r., III AUA 55/19). Niezasadnie zatem Sąd Rejonowy odmówił kserokopiom przedłożonym przez powoda jakiegokolwiek mocy dowodowej.

Powódka zaoficerowała dowody, które miały służyć ustaleniu faktów z których wywodziła swe żądanie dotyczące wysokości żądanej dla niej spłaty – w postaci kserokopii umowy pożyczki. Wskazała też, że pożyczka wypłacona została na rachunek bankowy wskazany przez pozwanego, to jest rachunek o numerze (...)kopia umowy pożyczki – k. 37 akt/. Nie bez znaczenia jest fakt, iż numer tego rachunku jest tożsamy z numerem rachunku pozwanego, z którego wyciąg pozwany dołączył do pisma

z dnia 20 stycznia 2020r. /wyciąg z rachunku – k. 68 akt/. Pozwany zarzucił co prawda w odpowiedzi na pozew, iż nie zawierał umowy pożyczki z powódką i na dokumentach nie ma ani jednego jego podpisu, nie zaprzeczył natomiast, by kwotę pożyczki otrzymał na wskazany przez pozwaną rachunek bankowy.

Zgodnie zaś z art. 29 ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 umowa o kredyt konsumencki powinna być zawarta w formie pisemnej, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę. Zatem dochowanie tej formy zastrzeżone jest jedynie dla celów dowodowych (ad probationem). Oznacza to, że co do zasady w ewentualnym sporze nie będzie dopuszczalny dowód z zeznań świadków lub z przesłuchania stron na dowód dokonania tej czynności. Nie oznacza to, iż inne dowody nie mogą potwierdzać faktu zawarcia umowy. Takim dowodem potwierdzającym pośrednio zawarcie umowy może być wypełnienie deklaracji wekslowej i podpisanie weksla In blanco na zabezpieczenie danej umowy.

Na oryginale deklaracji wekslowej i na wekslu widnieją podpisy (...)

w oryginale /k. 6 i k. 12 akt/. Tym samym Sąd dysponował dwoma podpisami tej samej treści w oryginale a jeżeli uznał je za niewystarczające powinien wezwać powoda do złożenia oryginałów umowy pożyczki i harmonogramu spłat lub ich kopii potwierdzonych za zgodność z oryginałem, czego jednakże nie uczynił.

Sąd I instancji w sposób niezasadniony oddalił większość wniosków dowodowych powódki uniemożliwiając jej tym samym potwierdzenie słuszności jej żądań. Pominięte przez Sąd I instancji dowody zgłoszone przez pełnomocnika powódki miały zostać przeprowadzone na okoliczności mające kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia. Oddalając wnioski

o przeprowadzenie dowodu z kserokopii umowy, nie żądając jej oryginału lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem Sąd I instancji nie wyjaśnił istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności sprawy i w efekcie nie rozpoznał jej istoty w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c.

Wobec braku rozpoznania istoty sprawy zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu do ponownego rozpoznania, o czym Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. pozostawiając Sądowi I instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

W tej sytuacji zbędnym okazało się odnoszenie się do pozostałych zarzutów apelacji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji wezwie powoda do złożenia oryginału umowy pożyczki i harmonogramu spłat w odpowiednim terminie i pod odpowiednim rygorem a dopiero w razie braku przedstawienia tego dokumentu wyciągnie

z tego tytułu odpowiednie konsekwencje procesowe wskazane w art. 233 § 2 k.p.c. Następnie w przypadku przedłożenia przez powódkę oryginałów powyższych dokumentów zarządzi pobranie próbek pisma od pozwanego kwestionującego własnoręczność podpisu na umowie pożyczki oraz wekslui przeprowadzi dowód z opinii biegłego grafologa na fakt ustalenia, czy pod tymi dokumentami widnieją autentyczne podpisy pozwanego przy uwzględnieniu, iż ciężar udowodnienia, że zawarte w tych dokumentach oświadczenia nie pochodzą od pozwanego spoczywa na pozwanym zgodnie z treścią art. 253 k.p.c. Następnie w zależności od tak poczynionych ustaleń Sąd I Instancji rozważy ponownie zasadność żądań powódki

i orzeknie o kosztach postępowania stosownie do jego wyników.

SSO Barbara Konińska